

YAMK-opiskelijat ja -alumnit tulevai- suuden ennakoijina ja sillanrakentajina työelämä-korkea- koulu yhteistyössä

Mikko Laasanen

FT, TKI-asiantuntija
Savonia-ammattikorkeakoulu
mikko.laasanen@savonia.fi

Pirkko Kouri

TtT, yliopettaja
Savonia-ammattikorkeakoulu
pirkko.kouri@savonia.fi

Merja Sinkkonen

YTT, yliopettaja
Tampereen ammattikorkeakoulu
merja.sinkkonen@tamk.fi

Hanna Hopia

TtT, yliopettaja
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
hanna.hopia@jamk.fi

Anne Hakala

KTM, suunnittelija
Jyväskylän ammattikorkeakoulu
anne.hakala@jamk.fi

Tiivistelmä

Ylempi ammattikorkeakoulututkinto (YAMK) rakentuu opiskelijan työelämäkokemuksen ja aiemmin suoritetun ammattikorkeakoulututkinnon pohjalle. YAMK-opiskelijat liit-
tävät jo opintojensa aikana oman työpaikkansa korkeakoulu yhteistyöhön. Ammattikor-
keakoulujen ja YAMK-tutkinnon suorittaneiden alumnien yhteistyön syventäminen tu-

kee korkeakoulujen, työelämän ja alumnien omaa menestymistä. YAMK-alumnitoiminnan tulevaisuuden mahdollisuuksia tutkittiin OKM:n rahoittaman "Coworking learning space"-hankkeen (2013-15) yhtenä osatehtävänä. Työkaluna käytettiin Jyväskylän ammattikorkeakoulun käyttöön ottamaa tulevaisuuspyörätyöpaja-menetelmää. Työpa-joihin osallistui Savonia-ammattikorkeakoulun sekä Tampereen ammattikorkeakoulun YAMK-opiskelijoita. Tavoitteena oli selvittää millaista tulevaisuudessa tarvittava osaaminen on, miten osaaminen hankitaan ja millaista YAMK-alumnien korkeakouluysteistyö voisi olla. "Vuosi 2030"-ennakoinnissa osaamistarpeina esille nousseita teemoja olivat kokonaisuuksien hallinta, sosiaaliset ja kulttuuriset taidot sekä syväosaamisen, moniosaamisen ja muutoskyvyn yhdistäminen. Tietoa hankitaan itsenäisesti, omatoimisesti ja muilta asiantuntijoilta tai hankkimalla työelämätarpeisiin vastaavaa, joustavaa (korkea)koulutusta. Myös tulevaisuuden yhteistyömahdollisuuksissa keskeiseksi nähtiin osallistuminen AMK:n koulutuksiin, tilaisuuksiin ja projekteihin. Korkeakoulujen verkostojen hyödyntämismahdollisuus nousi lisäksi esille. Raportissa pohditaan esille nousseiden teemojen toteuttamismahdollisuutta. Sosiaalisen median työkaluista erityisen käytökelpoiseksi alumnitoiminnan kehittämislustaksi todettiin LinkedIn.

Avainsanat: korkeakoulu, alumnitoiminta, tulevaisuus, osaaminen.

.....

Johdanto

Ylempää ammattikorkeakoulututkintoa (YAMK) suorittavien opiskelijoiden kytkös työelämään on yleensä perusopiskelijoi-ta vahvempi, koska opinto-oikeuden saamiseksi työelämäkoke-musta on oltava vähintään kolme vuotta. Merkittävä osa opiskelijoista opiskelee työn ohessa, jolloin he ovat hyviä työelämätiedon ja tulevaisuustiedon lähteitä peilattaessaan opiskeluaan omaan työhönsä ja kehittäessään omia työyhteisöjään koko opiskelun ajan (Mertanen 2012). YAMK-alumnit toimivat valmistuttuaan tärkeänä linkkinä ammattikorkeakoululle sekä koulutuksen vaikuttavuuden että työelämän tulevaisuuden osaamistarpeiden näkökulmasta.

Alumnit voivat parhaimmillaan olla ammattikorkeakoulun tärkeimpiä käyntikortteja ja puolestapuhujia. Opiskelunsa suorittaneen näkökulmasta oman kor-

keakoulun menestys ja tunnettuus ovat tärkeä osa omaa ansioluetteloa. Alumnit toimivat työelämän nykytilanteen kuvajina. Heidän avulla saadaan tietoon mikä yhteiskunnassa ja työelämässä on ajankohtaista ja tämä auttaa ammattikorkeakoulua pitämään huolta oman toimintansa työelämävastaavuudesta sekä näkyvyydestä. Alumnit liittävät oman työpaikkansa työelämäyhteistyöhön korkeakoulun kanssa ja tällä voi olla myös taloudellista merkitystä, esimerkiksi yritys-yhteistyönä käynnistyvien uusien TKI-projektien muodossa. Parhaimmillaan alumnit ymmärtävät ja tahtovat tukea opiskelijoita, koska he osaavat samaistua opiskelijoiden elämäntilanteeseen, ongelmiin ja mahdollisuuksiin (Smarilli & Williams 2013; Österman 2010, 11).

Erityisesti YAMK-opiskelijoilla voi olla varsinaisten opintojen lisäksi mielenkiintoa myös korkeakoulujen tarjoamiin muihin yhteistyömahdollisuuksiin. Ammattikorkeakoulujen on mietittävä ja luotava keinoja tukea YAMK-alumnitoi-

minnan kehittämiseksi ja ylläpitämiseksi. Suurin osa ammattikorkeakouluista tarjoaa erilaisia tutkimus- ja testauspalveluita sekä toteuttaa TKI-projektitoimintaa yhteistyössä työelämän kanssa. Edellä mainittujen syiden vuoksi YAMK-opiskelijat ovat erityisen potentiaalinen ryhmä ammattikorkeakoulujen työelämäyhteistyön ja alumnitoiminnan kehittämiseksi. Moneen muuhun maahan verrattuna suomalaisen ammattikorkeakoulujärjestelmän alumnitoiminta ja sen hyödyntäminen ovat vasta muodostumisvaiheessa (Hopia & Laitinen-Väänänen 2010).

Savonia-ammattikorkeakoulussa ja Jyväskylän (JAMK) sekä Tampereen (TAMK) ammattikorkeakouluissa on toteutettu vuosina 2013-2015 Opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamaa ”Co-working learning space – TKI 2.0”-yhteistyöhanketta, jossa määritettiin yhdeksi osatehtäväksi YAMK-alumnitoiminnan potentiaalinen tutkiminen ja kehittäminen.

Tässä artikkelissa esitetään YAMK-alumnitoimintaan liittyvää potentiaalia ”vuosi 2030”-tähtäimellä ja pohditaan mitkä esille tulleista kehittämiskohteista olisivat erityisen toteuttamiskelpoisia ammattikorkeakoulukentässä.

Katse tulevaisuuden työelämään tulevaisuuspyörätö-pajojen avulla

Alumnitoiminnan uusia suuntia lähdettiin kehittämään yhdessä nykyisten YAMK-opiskelijoiden kanssa hahmottamalla tulevaisuuden työelämän toimintaympäristöjä ja tunnistamalla näissä ympäristöissä tarvittavaa osaamista. Tältä pohjalta pohdittiin, miten tarvittava osaaminen tulevaisuudessa hankitaan sekä miten voim-

me hyödyntää alumniverkostoa osaamisen hankkimisessa. Tavoitteena oli löytää suuntaviivoja tarkoituksenmukaisen alumnitoiminnan kehittämiseksi. Savoniassa YAMK-kehittämisryhmä valitsi alumnitoiminnan kohteiksi luonnonvara-alan ja TAMK:ssa keskityttiin sosionomi (YAMK) tutkintoon.

Tiedonkeruun menetelmänä käytettiin JAMK:ssa aiemmin kehitettyä tulevaisuuspyörätö-paja -menetelmää, joka on kuvattu tarkemmin Hakalan ja Hopian artikkelissa (2015) sekä Hakalan (2015) videossa. Tulevaisuuspyörätö-paja on menetelmä, jossa osallistuva ryhmä yhdessä keskustellen rakentaa tulevaisuusnäkymää pyörän kehille. Tulevaisuustyöpaja (Jungk & Mullert 1987) on ryhmätyömenetelmä ajankohtaisen ongelman ratkaisemiseksi tulevaisuusorientoituneesti tai tulevaisuuden vaihtoehtojen kartoittamiseksi. Työpajassa osallistujat ovat kohteen asiantuntijoita, jotka pystyvät parhaiten ymmärtämään kokonaistilannetta ja joiden mielipide toivotavimman tulevaisuustilan ja strategian valitsemisessa on olennaisen tärkeä. Tulevaisuuspyörä on Glennin (2009) kehitämä strukturoitu, avoimuuksipäinen tulevaisuuden hahmottamisen menetelmä. Tulevaisuuspyörän avulla voidaan järjestellä, ymmärtää ja jäsentää erilaisia tulevaisuutta koskevia näkemyksiä ja niiden mahdollisia vaikutuksia. (Glenn 2009; Kuusi, Bergman & Salminen 2013.) JAMK:n tulevaisuuspyörätö-pajojen tuloksista on raportoitu laajemmin Hopian ja Hakalan (2015) sekä Hakalan, Mertasen ja Raulon (2015) artikkeleissa.

Aineisto kerättiin kahdessa samansisältöisessä tulevaisuuspyörätö-pajassa vuonna 2015. Savoniassa tulevaisuuspyörä-työpajoihin osallistui neljä luonnonvara-alan YAMK-opiskelijaa ja kolme opet-

tajaa. TAMK:sta osallistui 20 sosiaalialan YAMK-opiskelijaa ja neljä henkilöstön edustajaa.

Tulevaisuuspyörätyöpajoissa haettiin vastauksia seuraaviin kysymyksiin:

1. Minkälaista osaamista tarvitset vuoden 2030 toimintaympäristössä?
2. Miten hankit tarvittavan osaamisen?
3. Miten haluaisit tässä hyödyntää suhdettasi korkeakouluun?

Tulevaisuuspyörätyöpajatyöskentelyjen jälkeen tämän raportin kirjoittajat käsitelivät edelleen YAMK-opiskelijoiden antamat näkökulmat. Vastauksista nostettiin kysymyksittäin esille 2-3 keskeistä teemaa.

Vuoden 2030 toimintaympäristössä tarvittava osaaminen

YAMK-opiskelijaryhmien työpajatyöskentelystä nousi esiin tulevaisuuden työelämän tarpeista kolme teemaa: kokonaisuuksien hallinta, sosiaaliset ja kulttuuriset taidot sekä syväosaamisen, moniosaamisen ja muutoskyvyn yhdistäminen.

Kokonaisuuksien hallinta oli selvästi laajin opiskelijoiden vastauksia yhdistävä teema. Kokonaisuuksien hallintaan luettiin mukaan mm. laki-, teknologia-, tiedonluku-, tiedonkulku-, talous-, resurssi-, ajanhallinta- ja yrittäjyysosaaminen. Sosiaalisten ja kulttuuristen taitojen osalta havaittiin, että tuloksissa on nähtävissä edelleen tarkempi jakautuminen kansallisiin ja kansainvälisiin verkostoitumistaitoihin, yleisiin vuorovaikutustaitoihin ja kulttuurin ylläpitoon. Kulttuurin ylläpito pitää sisällään asiakkaisiin ja työyhteisöihin liittyvän kulttuuriosaamisen ja monikulttuurisuuden ymmär-

tämisen yleisesti. Osana vuorovaikutustaitoja tuli esille sosiaalisen median hyödyntäminen. YAMK-opiskelijat toivat esille myös joukon oman alansa spesifisiä osaamistarpeita, jotka luettiin tässä työssä osaksi syväosaamista. Tulokset ovat samansuuntaisia JAMK:ssa tehtyjen ennakointien kanssa (Hakala & Mertanen 2015; Hakala & Hopia 2015).

Osaamisen hankkiminen tulevaisuudessa ja yhteistyömahdollisuudet

Työpajatyöskentelyn perusteella opiskelijat arvioivat hankkivansa osaamista vuonna 2030 kahden pääväylän avulla. Tietoa hankitaan itsenäisesti, omatoimisesti ja muilta asiantuntijoilta tai hankkimalla työelämätarpeisiin vastaavaa, joustavaa korkeakoulutusta. Koulutusta ollaan valmiita hankkimaan myös ulkomailta. Opiskelijoiden antamien näkökulmien perusteella opinnoja tarjoavien tahojen joustavuus on yksi keskeinen tarve tulevaisuuden osaamista hankittaessa.

Tulevaisuuspyörätyöpajojen perusteella ammattikorkeakoulujen ja työelämän yhteistyömahdollisuudet tiivistyivät kahden tulevaisuuden pääteemaan. Työelämän edustajat osallistuvat AMK:n koulutuksiin, tilaisuuksiin ja projekteihin. Näissä toimenpiteissä voi myös opiskelija tai alumni itse toimia asiantuntijana. Toisena keskeisenä yhteistyömahdollisuutena nähtiin ammattikorkeakoulujen verkostojen hyödyntämistä työelämän toimesta. Tällöin ammattikorkeakoulu toimii yhteyksien välittäjänä.

TAMK:n ylemmän tutkinnon suorittaneilta alumneilta kysyttiin koulutuksen kehittämistarpeista myös erillisessä kyselyssä keväällä 2015 (N=98).

YAMK-alumnit nostivat opetussuunnitelmaan liittyvien yksittäisten toiveiden lisäksi esille toiveen tiiviimmästä työelämäyhteistyöstä opintojen aikana. Verkostoitumista työelämään ja aitoa yhteistyötä työelämän eri tahojen kanssa toivottiin lisäävän. Myös tutkinnon tunnettuuden lisäämistä ja aseman vahvistamista työmarkkinoilla toivottiin. Alumnitoiminnalta toivottiin kohtaamistapah-tumia ja kokoontumisia, seminaareja ajankohtaisista aiheista, mahdollisuutta verkostoitua ja yritysvierailuja. Toimin-nan toivottiin olevan jatkuvaa ja pysyvää, satunnaisuuden sijaan. Toiveena oli myös täsmäkoulutukset ajankohtaisista aiheista, myös verkossa. (Sinkkonen ym. 2015.)

Alumnitoiminnan tulevaisuuden polut

Ammattikorkeakoulujen alumnitoiminta on vielä ajallisesti nuorta ja sen organisointi ei yleensä ole systemaattisesti koordinoitua. Ylemmän ammattikorkeakoulututkinnon suorittaneet opiskelijat ovat kuitenkin koko ajan kasvava ryhmä, jota kannattaa hyödyntää esim. opetussuunnitelma- ja aluekehitystyössä. YAMK-alumnit ovat osoittautuneet korkeakouluille tärkeäksi sidosryhmäksi, joita on syytä aktivoi-da yhteistyökumppanuuteen jo opiskeluaikana.

JAMK:ssa ja TAMK:ssa alumniverkosta ylläpidetään aktiivisesti LinkedIn-verkkoyhteisöpalvelussa, jossa välitetään viestejä, markkinoidaan asiantun-tijuutta ja kohdataan eri alojen kollegoi-ta ammatillisesti (esimerkkinä JAMK:n LinkedIn-sivusto: Viertorinne ym. 2015).

JAMK:n YAMK-alumnit ovat mukana korkeakoulun interaktiivisessa tule-

vaisuuskeskustelussa, josta hyötyvät sekä opiskelijat, alumnit työyhteisöineen että korkeakoulu ja sen kehittäminen. JAMK:n YAMK-opiskelijat osallistuvat tulevaisuuspyörätöpajoihin jo opinto-jensa aikana, jolloin menetelmä ja työkalut ovat tuttuja osallistua alumnina korkeakoulun tarjoamiin keskusteluihin. Opiskelijoiden ja alumnien kanssa toteutetut tulevaisuuspyörätöpajat ovat osoit-tautuneet vaikuttaviksi keinoiksi auttaa osallistujia refleктоimaan tulevaisuuden näkemyksiä sekä rakentaa yhteisiä tulevaisuuskuvia tarvittavasta osaamisesta. Tulevaisuuskeskustelu rikastuttaa jo sel-laisenaan osallistujien näkemyksiä oman alansa tulevaisuudesta. Saatuja tuloksi voidaan hyödyntää niin asiakasnäkö-kulmasta kuin tulevaisuuden työelämä-tietona työpaikkojen ja korkeakoulujen strategiatyössä, osaamisen kehittämisen ja koulutuksen suunnittelussa. TAMKissa vastaavasti YAMK-opiskelijat osallis-tuvat jo opiskeluaikana vuosittain järjes-tettävään Masters' Conference -tapahtu-maan, johon myös kaikki alumnit kut-sutaan.

Tulosten hyödynnettävyys YAMK-alumnitoiminnassa

JAMK:n ja TAMK:n ohella myös Sa- vonia-ammattikorkeakoulussa on aktivoituttu LinkedIn-järjestelmän hyödyntämiseen ympäristötekniikan alumnitoiminnassa (Tolvanen & Pihka-nen 2015). Savonian ympäristötekniikassa ei vielä ole omaa YAMK-tutkin-toa, mutta alumnien tavoitettavuus on koettu erittäin hyväksi sellaisen sosiaali-sen median työkalun avulla, johon merkittävä osa alumneista on liittynyt jo val-miiksi (Tolvanen 2014). LinkedIn-jär-jestelmän kautta ideoitiin mm. ENVI-CON 2014-alumnitapaaminen ja saa-tiin spontaania palautetta osallistuneilta.

LinkedInin käyttö on saavuttanut laajan suosion ja sen kautta ajankohtaisen tiedon jakaminen on nopeaa, mutta ryhmä vaatii ylläpitäjän uusien jäsenien hyväksymiseksi ja sen avulla ei tietenkään tavoiteta henkilöitä, jotka eivät halua käyttää sosiaalisen median työkaluja.

Osa tulevaisuuspyörätyöpajoissa esille tulleista näkökulmista on mukana ammattikorkeakoulujen toiminnassa jo nykyisellään. Korkeakoulun keskeinen rooli on tarjota reitit tiedon hankintaan. Ammattikorkeakoulujen opintojen tarjonta on muuttunut joustavammaksi, mutta tulevaisuudessa muuntautumis- ja reagoitakyvyyn on oltava vielä nopeampaa ja laajempaa.

AMK:n ja YAMK-alumnien yhteistyössä nousi esille mahdollisuus alumnien toimimisesta itsekin asiantuntijana erilaisissa koulutuksissa ja tapahtumissa. Tähän voidaan tarttua erityisesti ammattikorkeakoulujen harjoittaman projektitoiminnan puitteissa varsin luontevalla tavalla - yksinkertaisimillaan projektien järjestämien koulutustilaisuuksien ja seminaarien myötä. YAMK-alumnien osaamisen kuvaamisessa ja sopivan asiantuntijan etsimisessä voidaan jo tällä hetkellä käyttää esimerkiksi em. LinkedIn-verkkoyhteisöpalvelua.

Lopuksi

TAMK:n ylemmän tutkinnon suorittaneille tehdyssä kyselyssä (Sinkkonen ym. 2015) ylemmän tutkinnon hyödyistä voimakkaimmin nousi esille oman osaamisen vahvistuminen (syventyminen ja laajentuminen) sekä ammatillisen itsevarmuuden lisääntyminen. Tärkeäksi hyödyksi myös koettiin, että YAMK-tutkinto mahdollistaa sellaisten uusien työtehtävien hakemi-

sen, joihin kelpoisuusehtona on ylempi korkeakoulututkinto. Oman osaamisen kehittymisen lisäksi esille nousivat opiskelijan aikainen verkostoituminen opiskelukavereiden ja työelämän toimijoiden kanssa. Näistä verkostoista oli ollut hyötyä jo opiskeluaikana, mutta erityisesti opiskeluajan jälkeen. Kolmantena merkittävänä hyötynä nousi esille vastuun ja vaikutusmahdollisuuksien lisääntyminen, uralla eteneminen esimiestehtäviin ja palkankorotukset.

YAMK-alumnitoiminta vaatii vastavuoroista toimintaa, luottamuksen syntymistä eri tahojen kesken ja aktiivisia aloitteita erityisesti ammattikorkeakoulujen taholta. Tämä kaikki auttaa uudenlaisen kumppanuuden rakentamisessa entisten opiskelijoiden ja ammattikorkeakoulun kesken. Kuten tässä artikkelissa on kuvattu, uudenlaista alumnitoimintaa synnytetään koko ajan eri ammattikorkeakouluissa ja niiden yhteistyönä. Tärkeää on kehittää "win-win" -tilanne, jossa sekä YAMK-alumnit, työelämä ja ammattikorkeakoulu hyötyvät yhteistyöstä ja sen tuloksista. Alumnien kanssa tehtävän yhteistyön käyttäminen ammattikorkeakoulun strategisten kumppanuuksien luomisessa ja ylläpitämisessä on tulevaisuuden mahdollisuus, jota ei voi eikä kannata jättää käyttämättä.

YAMK-alumnien ja pelkästään perusopinnot ammattikorkeakoulussa suorittaneiden alumnien kanssa tehtävä yhteistyö ja sen mahdollisuudet voivat erota huomattavasti toisistaan. Eri alumniryhmien työelämänäkemys, kokemus AMK:sta ja odotukset alumnitoiminnan eduista vaatisi jatkotutkimusta, jonka pohjalta alumnitoimintaa ja sen kehittämistä voitaisiin kohdentaa entisestään YAMK-opiskelijoihin ja edelleen myös eri aloille.

Lähteet

- Glenn, J. C. 2009. Futures wheel, Futures research methodology Version 3.0. Washington, D.C: The Millennium Project.
- Hakala, A. & Hopia, H. 2015. Tulevaisuuspyörätyöpaja – mitä, miksi, milloin. *Journal of Finnish Universities of Applied Sciences* 2. Luettu 6.1.2016 osoitteesta: <http://www.uasjournal.fi/index.php/uasj>.
- Hakala, A. 2015. Tulevaisuuspyörällä osaavaan tulevaisuuteen. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu. Video. Luettu 29.10.2015 osoitteesta: <http://moniviestin.jamk.fi/ohjelmat/opusvideot/tulevaisuuspyoratoyopaja/tulevaisuuspyoralla-osaavaan-tulevaisuuteen>.
- Hakala, A. & Mertanen, E. 2015. Koulutukselliseen tasa-arvoon ennakointia kehittämällä – YAMK-opiskelijoiden tulevaisuustyöpajoista systemaattiseen ennakointimalliin. Teoksessa H. Aittola & J. Ursin (toim.) *Eriarvoistuva korkea-koulutus? Artikkelikokoelma Korkeakoulututkimuksen XII kansallisesta symposiumista 19.-20.8.2014*, 133-150. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Hakala, A., Mertanen, E. & Raulo, A. 2015. Tulevaisuuspyörällä tietoa tulevaisuuden työelämästä koulutuksen kehittämiseen. Teoksessa U. Mutka, S. Laitinen-Väänänen & M. Virolainen (toim.) *Monitoimisuus haastaa koulutuksen*. Jyväskylän ammattikorkeakoulun julkaisuja 206, 216-225. Jyväskylä: Jyväskylän ammattikorkeakoulu.
- Hopia, H. & Hakala, A. 2015. Finnish social and health care professionals' perspective of the future. *International Journal of Healthcare* 2 (1), 12-20.
- Hopia, H. & Laitinen-Väänänen, S. 2010. Alumnitoiminta ammattikorkeakoulussa – tavoitteena systemaattinen kehittäminen. *Ke-ver-Osaaja* 3/2010. Verkkojulkaisu. Luettu 29.10.2015 osoitteesta: <http://www.uasjournal.fi/index.php/K-O/article/view/1267/0>.
- Jungk, R. & Mullert, N. 1987. Tulevaisuusverstaat. Suom. K. Vaara. Helsinki: Helsingin yliopiston ylioppilaskunta.
- Kuusi, O., Bergman, T. & Salminen, H. 2013. Miten tutkimme tulevaisuuksia?. Helsinki: Tulevaisuuden tutkimuksen seura ry.
- Mertanen, E. 2012. Ylempi ammattikorkeakoulututkimus ja työelämä – voidaanko koulutusohjelmalla kehittää alaa ja aluetta. Teoksessa H. Aittola & T. Saarinen (toim.) *Kannattaako korkeakoulutus? Artikkelikokoelma Korkeakoulututkimuksen XI kansallisesta symposiumista 22-23.8.2011*, 207-223. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto, Koulutuksen tutkimuslaitos.
- Sinkkonen, M., Tapani, A., Aho, M., Lipponen, V., Wallin, O., Saarni, L. & Cumini, A. 2015. Ylempi amk-koulutus työelämän kumppanina – moniammatillinen asiantuntijuus hyötykäyttöön. Tampereen ammattikorkeakoulun julkaisuja, sarja B, Raportteja 81. Tampere: Tampereen ammattikorkeakoulu.
- Smarilli, K. A. & Williams, R. L. 2013. Strategic Plan. 2013-2015. Pennsylvania: Penn State Alumni Association.
- Tolvanen, M. 2015. Ympäristötekniikan alumnitoiminnan käynnistäminen Savoniassa - alumnitoiminnan aktivointi. Savonia-ammattikorkeakoulun julkaisusarja D4/5/2015. Kuopio: Savonia-ammattikorkeakoulu.
- Tolvanen, M. & Pihkanen, J. 2015. Environmental Technology Engineering Alumni from Kuopio. LinkedIn-verkkoyhteisö. Verkkoyhteisösivusto. Luettu 25.11.2015 osoitteesta: <https://www.linkedin.com/grps/Environmental-Technology-Engineering-Alumni-from-2927445/about>.
- Viertorinne, N., Doolittle-Suokas, A. & Saukko-Rauta, L. 2015. Alumni Network of JAMK University of Applied Sciences. LinkedIn-verkkoyhteisö. Verkkoyhteisösivusto. Luettu 25.11.2015 osoitteesta: <https://www.linkedin.com/edu/jamk-university-of-applied-sciences-163096>.
- Österman, P. 2010. Yliopisto - yhteinen asia. Kolumni. Humanistinen tiedekunta: Helsingin yliopisto, 11. Humanistilehti (12). Luettu 25.11.2015 osoitteesta: <http://www.helsinki.fi/humanistilehti/arkisto/lehti12/kolumni.htm>.

